

Język inkluzywny

to sposób komunikacji, który stara się uwzględnić wszystkie grupy społeczne, eliminując potencjalne wykluczenia i uprzedzenia.

Natomiast język **ekskluzywny** w kontekście społecznym to styl komunikacji celowo lub nieświadomie wykluczający określone grupy ludzi, np. poprzez używanie określeń tylko dla jednej płci lub pomijanie osób z niepełnosprawnościami; jest przeciwieństwem języka inkluzywnego,

Według definicji UNESCO

„Język inkluzywny to forma komunikacji, która promuje uczestnictwo, równość szans i uszanowanie różnorodności. Dąży do eliminacji barier komunikacyjnych, umożliwiając każdemu wyrażanie siebie w sposób zrozumiały i dostępny dla innych”.

WHO podaje, że

„język inkluzywny to sposób komunikacji, który zapewnia dostęp do informacji, szanuje godność i prawo każdej osoby do swobodnego wyrażania siebie. Używa się go w sposób, który nie wyklucza żadnej grupy ze społeczeństwa, dbając o równość i uwzględniając różnorodność (płeć, wiek, pochodzenie, niepełnosprawność)”.

Natomiast Amerykańskie Stowarzyszenie Psychologiczne definiuje język inkluzywny jako „świadome stosowanie słów i wyrażeń, które unikają etykietowania, stygmatyzacji czy marginalizacji, promując szacunek dla różnorodności i indywidualności każdej osoby. Pozwala na wyrażenie się w sposób, który nie ogranicza jednostek do jednego aspektu czy cechy.”

Podejście „Person-first” (osoba na pierwszym miejscu)

- Zamiast kaleka czy inwalida lub „z upośledzeniem ruchowym”, lepiej jest użyć „osoba z niepełnosprawnością ruchową”.

Koncentracja na Osobie: Mówienie o "osobie z niepełnosprawnością", a nie "niepełnosprawnym" - **osoba jest ważniejsza niż cecha.**

- Zamiast „osoba poruszająca się na wózku inwalidzkim”, użyj „osoba korzystająca z wózka inwalidzkiego”.
- Zamiast „opóźnienie umysłowe”, użyj „osoba z różnicą rozwojową” lub „osoba z zaburzeniami rozwoju”.
- Zamiast „chory na padaczkę”, użyj „osoba z epilepsją”.
- Zamiast „osoba niedosłysząca” lub „głuchoniema”, użyj „osoba z trudnościami słuchowymi” lub „osoba z niedosłuchem”.
- Zamiast „Arab”, użyj „osoba pochodzenia arabskiego”
- Zamiast „murzyn”, czy „czarny”, użyj „osoba czarnoskóra”
- Zamiast: "kandydat musi..." lepiej jest powiedzieć "osoba ubiegająca się o stanowisko powinna..."
- Zamiast używać odbierających godność wyrażen: „nędza”, „biedak”, „bezdomny”, „z marginesu”, stosuj pojęcia, które podkreślają podmiotowość: „**osoby** doświadczające ubóstwa”, „**osoby** o niższym dochodzie”, „**osoby** w kryzysie bezdomności”.
- Unikaj utożsamiania człowieka z jego sytuacją ekonomiczną, pochodzeniem lub z wykształceniem rodziców.

Inkluzywność nie oznacza odwracania hierarchii, lecz budowanie wspólnoty, w której każda osoba jest traktowana z szacunkiem.

Osoby z rodzin dotkniętych ubóstwem, przemocą, alkoholizmem czy wykluczeniem ekonomicznym mogą doświadczać wstydu i poczucia „bycia nie na miejscu” w środowisku. Mówmy więc tak, aby osoby czuły się godnie i bezpiecznie niezależnie od miejsca, z którego się wywodzą.

Inkluzywność to także dostępność. Komunikacja powinna być zrozumiała dla osób o różnym poziomie wykształcenia oraz dla osób, dla których dany język nie jest ojczysty.

Zmień język na inkluzywny

Przygotowała te informacje dla wszystkich, nauczycielka *Jolanta Zwierzchowska*